

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izredna vsaka številka in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske države 8 K. Kuri sami po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Kotliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroska cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petitvra 24 vin. Izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštne proste.

Neugodno vreme zadržuje bojevanje.

V Karpatih Rusi ne napredujejo več. — V zahodni Galiciji vsi ruski napor, razdeliti našo bojno črto, brezuspešni. — Na južnem Rusko Poljskem poskušajo Rusi zaman prekoračiti Nido. — Nemci zopet pred Varšavo. — Na srbskem bojišču še mir. — Majhni spopadi s Crnogorci. — Vojne priprave Rumunije. — Francozi napadajo na celi črti.

Slike iz vojne.

Pri Bogu najdem tolažbo in lahko mi je breme.

Franc Strmšek, doma iz Konjic, piše:

Gališki gozd, 11. 12.
Velepoštovani! Štejem si v čast, da Vam moram želeto vesele božične praznike iz bojišča, posebno pa hvalim Boga, da sem še zdrav. Idemo zopet iz Karpatov in podimo pred seboj rusko-sibirske in druge tolpe. Bil sem dosedaj v vseh bojih, tudi najljutejših, pa angelj varil me je še obvaroval. Hodil sem že po najnevarnejših potih, posebno na patroljah. Bil sem v sredi vasi, kjer so kantonirali kozaki in ruska infanterija; a, hvala Bogu, me niso opazili. Prinesem generalu dobro pojasnilo. Dobil sem veliko srebrno hrabrostno svetinjo I. vrste in tudi Retuznik iz Dražje vasi, ki je bil z menoj, a on II. vrste. Jaz dobim 15 K mesečno, on pa 7.50 K do smrti, katera bo najbrž tukaj v Galiciji. Prosim, spominjajte se me v molitvi. Pri Bogu najdem tolažbo in lahko mi je breme. Vsem skupaj vesele praznike želi Vaš bojujoči se France, sedaj četovodja pri lovskem bataljonu šte. 20.

Vojakov sv. večer.

Ljubi starši! Bližajo se veseli božični prazniki. Kako sem se jih veselil prejšnje leto, ko sem prišel na dopust kot mlad vojak, in sem vam pri topli peči razlagal moje napredovanje pri litruku „suhočolca“. Letos si predstavljajte moje praznike tako-le, seveda, ako mi Bog še zdravje ohrani: V temnem karpatskem gozdu opazite, ko iščete smrečico za sv. večer, sicer mladega, a že bradatega lovskega podčastnika za kosatim grmom, z zmizlimi čevlji, z lepim daljnogledom

v roki opazujočega sovražno stališče, ali pa na zasledovanju, lahko tudi na begu pred Rusi. Lahko se bom nahajal pri naravni smreki, proti kateri bodo pa bruhali ruski gorski topovi smrtonosne šrapnele in granate. Ako Bog da, se bom tudi v takih meni navadnih slučajih spominjal božjega Deleta, rojenega v hlevcu v jaslicah, in zmolil za Vas par očenašev, kar tudi od Vas upa Vaš bojujoči se sinko France Strmšek.

Pripis pošiljatelja dopisa: Ravno kar izvem, da je bil vrli naš junak Strmšek težko ranjen par dni pred Božičem in leži sedaj na Dunaju v neki vojaški bolnišnici.

Sveti večer.

Vojni kurat č. g. Zagoršak piše z gališkega bojišča svojemu prijatelju:

Dasi smo se nadjali, da gremo vsak trenotek že naprej, vendar pa smo si tudi mi tukaj okrasili božično drevesce. Kako živo me je vse to spominjalo sv. noči doma. Božično drevesce! Bilo je krasno. Lučka pri lučki, in mi smo skoraj pozabili za trenotek, da smo na vojski in ne doma, da smo daleč, daleč proč od doma, od svojih dragih. Zbrali smo se vsi okrog drevesca, moštvo in mi. Spregovoril sem nekaj besed v slovenskem in nemškem jeziku, voščil vsem skupaj vesele praznike, nato smo zapeli cesarsko pesem in „Sveta noč.“ Nekoliko smo tudi podaljšali večerjo in se veselili pri kozarcu vina. Če še omenim, da se je nam kar naenkrat užgalo drevesce, menim, da sem opisal vse zanimivosti sv. večera.

In Božič? Bodeš morda vprašal? Kako si ga li obhajal? Si li maševal? Da, sem. Sicer sem se moral peljati 24 km daleč v cerkev, a šel sem, da sem le zamogel vsaj ta sveti dan pozdraviti v cerkvi majhnega Jezuščka. A žal, da ni šlo vse gladko. Prosil sem namreč, če smem maševati, kar se mi je dovolilo. A toda; ko sem prišel do darovanja, mi niso hoteli dati

vina, moral sem čakati pol ure pred altarjem, predno sem dobil to troho vina, da sem končal sv. mašo. A nazadnje so se me vendar usmilili, da sem končal. Nato pa še po opravih v mesto in domov, oziroma v vas, kjer smo stanovali.

Toda smola! Ko pridem nazaj, jih ni več tukaj, ampak so se že zdavnaj odpeljali naprej. Kaj li sedaj? Konji so zmučeni do skrajnosti. Bili smo prisiljeni prenočiti, da je bilo nevarno, da bi nas zajel sovražnik. Ves dan nisem jedel nič toplega. Tako sem obhajal božične praznike.

Slovence tukaj imenujejo splošno „železni polk“ in „železni kor.“ Kaj namreč premorejo naši fantje, temu se kar čudi vse. Samo molite in zopet molite, da nas Bog ne zapusti, ampak še znanprej varuje in ohrani!

Sveta noč v bojnem ognju.

Četovodja Ivan Tratnik piše iz severnega bojišča svojim domačim v Potok v rečiški župniji:

Dragi starši in preljube sestre! Sporočim vam nekoliko, kako sem preživel sv. večer.

Na dan božične bilje smo se pripravljali cel dan za obrambo proti sovražniku s tem, da smo si napravili zasilne okope. Naš oddelek pride zvečer ob mraku iz bojne vrste v mesto Ž., in kompanije so ostale v svojih pozicijah ali zakopih za kakih 800 do 1200 korakov od mesta.

Ko pridemo v mesto, dobimo vsak nekoliko čaja za večerjo; nato se spravimo v eno borno kočico pod streho in tako čakamo pripravljeni na alarm.

Bila je temna noč. Polagoma je padal tudi dež. Ravno je bila ura četrta na sedem, ko začne strašno pokati na vseh straneh iz pušk in poleg tega je tudi artilerija začela metati svoje grozne šrapnele in granate po mestu in okrog mesta. Mi dobimo v tem času ukaz, postaviti se na cesto ter tam čakati nadaljnega povelja.

Cez kakih dvajset minut je okrepčal mene in konja neki usmiljen zamorec. Poplačam ga zato z denarjem ter začnem premišljevat, kako tudi v črnih prsih bide dobro srce, a v belih včasi hudobno. Obraz človeka, ki mi je odbil požirek hladne vode, sem si dobro zapomnil ter sam pri sebi prisegel, da ga hočem iskati, dokler ga ne najdem in se ostro ne maščujem. Dve leti sem ga iskal na bojiščih in v bolnišnicah, slednjič je pa vendar le prišel dan maščevanja.

V neki bitki sem bil ranjen. Spravili so me v Washington v bolnišnico. Kmalu sem okreval, toda ker nisem bil sposoben za službo, sem ostal v bolnišnici in stregel bolnikom in ranjencem. Imel sem pa mnogo sočutja z njihovimi bolečinami. Videl sem tu umirati može, globoko verne, kako so mirno zatisnili oči za vedno. Večkrat sem se vprašal: A kako je pa s teboj, ali bi ti tudi mogel tako umreti? Prevzele so me zelo resne misli, tako da sem na svojega neprijatelja pozabil.

Nedaleč od Washingtona je bila v tem času bitka. Prinesli so v bolnišnico veliko število ranjenih. Vse sobe so napolnili. Bilo je grozno soparno in bolniki so trpeli hudo žejo. Iz vsake postelje se je slišalo vpitje: „Vode, oh, vode!“

Smilili so se mi reveži. Vzajem velik vrč, napolnim ga z vodo in ohladim z ledom ter grem s ku-

LISTEK.

Materina beseda.

Priredil Alojzij.

Koliko premore pobožna mati, kako mogočen je njen upliv na srce otrokovo in kako deluje njena beseda še celo takrat, ko je že davno minila otroška doba, dokazuje sledeči resnični dogodek:

„Ničvrednež, dal Bog, da te nekega dne srečam, ko boš od žeje umiral, da se ti zlobni jezik posuši v ustih, da me poprosiš za čašico vode, a jaz pa naj imam to veselje, da ti to prošnjo zavrnem.“

To grozno željo more samo tisti razumeti, ki je že trpel kdaj vso muko strašne žeje, pa so mu odbili čašo vode.

Tisti, ki je to kletv izrekel, je vedel, kaj je žela. En dan poprej se je bojeval v strašni ameriški meščanski vojski v bitki, v kateri je bilo treba napeti vse moči. Zjutraj pred bitko je imel ta častnik nalogo, da odnese važno poročilo drugi četi in sicer kar najhitreje. Njegov lastni konj ni bil več za rabo, šepal je in ni mogel z mesta. Revna žival je bila že popolnoma izmučena. Drugi konj, ki si ga je moral

dobiti, pa je bil tako divji, da se je moral častnik res mnogo truditi, da ga je mogel zajahati. Spenjal se je, brcal z nogami, vsak trenotek se ustavil, potem pa zopet skakal, s kratka, bila je zelo divja žival.

„A ni bilo drugače“, pripoveduje častnik, „moral sem s svojim poročilom naprej! Ali kakor da se je vse zarotilo zoper mene! Tu je bila cesta polna voz, tam zopet srečam konjenike. Vsak trenotek nove zapreke, a vročina neznosna. Oblaki prahu so me obdajali. Žeja mi je izsušila grlo. Moja steklenica je bila prazna. Tu zapazim vojake, ki so nekoliko na strani počivali pri studencu. Kako sem se razveselil, ko zagledam studenec! Hotel sem hitro tje jezdit, da si utešim žejo. Moj konj je skakal tako divje, da mi ni bilo mogoče mirno jezdit dalje. Smejali so se nerodnemu jezdecu. Besneč od jeze, razgret od vročine, vendar sem se premagal, odvezal svojo čutaro in se obrnil k enemu vojaku, proseč ga:

„Tovariš, bodi tako dober, napolni mi čutaro z vodo!“

Mož me hudo in neusmiljeno pogleda in reče k meni:

„Napolni si sam!“

V strašni jezi izrečem kletv, ki sem jo zgoraj navedel, spodobem konja in odhitim ter se ne zmenim več za vojake, ki so me zdaj vendar klicali, da se naj vrnem.

Najnovejša poročila se nahajajo pred inserati.

Bil je strahoviti boj, ki je trajal okrog eno uro. Največjo moč je vrgel sovražnik na naš polk.

Med gromenjem strelav se zaslišijo hura-klici, ter rožljanje orožja, ki je zvenelo daleč v temno noč. Začela se je borba na življenje in smrt. Kakor besni volkovi se zaganja sovražnik v sovražnika; strašno je bilo klanje in grozno vpitje.

Vsled prevelike premoči sovražnika, ki je pošiljal vrsto za vrsto v naše že itak oslabiljene oddelke, se ti slednji obrnejo ter prihitijo, kdor je še mogel, proti mestu, nekateri jako razmesarjeni. Na to dobi naš oddelek povelje, zapustiti mesto ter se pomakniti nazaj po cesti, ki -elje proti ...

Hitro odkorakamo za kakšne 4 km proč od mesta do neke vasi, kjer se je nahajalo poveljništvo 28. divizije.

Ko bežimo po cesti za pol ure, dobi naš poveljnik, nadporočnik H., povelje, obrniti se nazaj in vse tam nahajajoče se razpršene ali izgubljene vojake, ki so se med umikanjem izgubili od svojih oddelkov, s seboj vzeti in marširati proti bojnemu polju nazaj tako dolgo, da pridemo do poveljnika 55. brigade, kateri se je nahajal s svojim štabom na cesti blizu bojišča. Ko tako korakamo nekoliko časa, se nam prikaže ena patrulja kozakov ne daleč od nas na obali neke reke. Imela je namen, napasti od zadaj naš tren — ki se je po cesti pomikal naprej. Hitro se obrnemo proti dotični strani ter začnemo streljati, na kar so kozaki hitro popihali preko reke ter izginili v temno noč.

Ko pridemo na določeno mesto, se vlečemo v obcestne jarko ter pričakujemo do polnoči naš polk, ki je pa med tem časom še enkrat napadel sovražnika, ter ga pognal iz mesta.

Ko pride polk, dobijo kompanije povelje, da se uvrstijo ter zasedejo grič ob robu gozda. Naš oddelek z zastavo ter polkovni štab pa smo prenočili tu v gozdu, kjer smo se razgovarjali o žalostni usodi sv. noči ter se spominjali vsi zmučeni s tužnim srcem že preteklih veselih časov božičnih praznikov.

Vsak je bil v duhu doma med svojimi dragimi, ter je želel, naj bi nam dragi Bog z ozirom na rojstvo Tralja Oiru prinesel ljubi ter tako zaželjeni mir. Tako smo nadaljevali naprej boje noč in dan, že 25 dni skupaj do večeraj.

Konečno mi bodite vsi skupaj prav pristrčno pozdravljeni, kakor tudi vsi sorodniki in znanci, in želim Vam veselo in nad vse srečno novo leto. — Vaš hvaležni sin in brat Ivan Tratnik.

Kako smo ob srbski meji obhajali Božič.

Piše vojak 87. pešpolka Ciril Lapi, doma iz Murščaka pri Radencih. Sedaj je Lapi pridržen trdnjanskim topničarjem. Pismo se glasi:

Trdnjava R., 25. dec. 1914.

Ljubi stariši! Ker mi ljubi Bog tako lepo časa pripušča, Vam hočem kratko popisati, kako sem obhajal današnji praznik, ali sploh božične praznike. Splošno lahko rečem, da sem jih, hvala Bogu, dobro obhajal, ker sem še zdrav in tudi drugega mi ni primanjkovalo. Večeraj, dne 24. decembra, smo v baraki postavili krasno božično drevesce, okinčali smo ga z jabolkami, oranžami, raznovrstnimi slaščicami, orehi in tako naprej. Ko je bilo vse to gotovo, so prišli naši častniki in so nam lepo govorili. Predno so prišli častniki, smo zažgali na našem božičnem drevescu okoli 200 sveč. Ko so častniki vse videli in končali z govori, smo zapeli skupno cesarsko pesem in „Lepa naša domovina.“ Nato sem jaz kot podčastnik imel govor v hrvaškem in italijanskem jeziku. Pri naši četi so zastopane te-le narodnosti: Nemci, Slovenci, Hrvati, Italijani, Madžari in Rumuni. Pri podčastnikih sem jaz za tolmača, ker drugi so ali Nemci ali pa Madžari. Ko smo govorili končali, smo še v vseh jezikih zopet zapeli. Okoli 7. ure in pol pa je na enkrat okoli naše barake začelo grozno streljanje. Takoj je bil „Alarm.“ Vse na noge! V eni uri je bil zopet popolnoma mir. Dobil sem povelje, s svojim oddelkom

pieo v roki od postelje do postelje. O, kako jih je posvežila voda, kako so se mi zahvaljevali s hvaležnim pogledom, ako so usta bila preslaba.

Tedaj se iz enega kota vzdigne visok človek iz svoje postelje in zaprosi s slabotnim glasom: „Vode, vode, da vam Bog povrni!“ Obstanem kot okamenel. V celi veliki dvorani sem videl samo tega edinega — bil je tisti, ki mi je takrat tako brezsrečno odrekel požirek hladne vode in ki sem ga dve leti iskal, da se maščujem.

Zdi se mi, da je tudi on mene spoznal. Vsled slabosti pade na podglavje in obrne glavo k steni. Oglasi se mi glas v srcu: Prišel je dan maščevanja. Daj vsem vode, a njega pusti, da umre od žeje! Toda pojavi se tudi drugi glas. Spomnim se svoje rajne matere. Prišel je najlepši dan tvojega življenja, ko lahko hudo povrneš z dobrim, ko moreš odpustiti, kakor želiš, da bi Zveličar odpustil tudi tebi. Milost naravna moje korake k postelji. Ovijem mu roko krog vratu in nastavim čelo na razgrete ustnice. O, kako je pil in kako mu je storilo dobro! Nikdar ne bom pozabil njegovega pogleda. Ni izrekel niti besedice, a videlo se je, da je bil ganjen. Meni je bilo tako dobro pri srcu.

iti k počitku. Vlegel sem ob 11. uri in prav močno zaspal.

Ob 9. uri smo šli k službi božji, katera se je seveda pod milim nebom služila. Po maši smo šli pa v našo barako. Prižgali smo sveče na božičnem drevesu. Imeli smo prav dober obed. Ob 10. uri in pol smo dobili sir in pol litra vina in ob 1. uri goveje meso, juho, zelje in veliki kos svinjske pečenke. Kupili smo si dve svinji, ki je vsaka vagala 120 do 135 kg. Popoldne so pekli v enem kotu kokoši in v drugem celo ovce, v tretjem kotu malega pajska, v četrtem napravljali cvrtje in tako naprej.

Ljudje v krajih, kjer se vrši bitka, se morajo preseljevati sem in tje, ker na bojišču ne smejo ostati, in tako morajo svoje reči prodati, četudi za slepo ceno. Lepi vol stane 60—80 K, večje prase 40—52 K, ovca 2 K, malo prase 2 K, kokoš 40—50 vin. Vojaki imajo denarja dovolj in tako se povsod peče, ako le imamo kaj prostega časa. Samo vino je drago in pa kruh. Vino stane 1.00 K 1 liter, kruh 80 v 1 kg.

Jaz sem šel za naš bataljon dne 23. decembra konje kupovat in sem jih sedem kupil po 50 K, 100 K in za zelo lepe sem dal po 150 K.

Kako vojna stoji in kako je v tem kraju, me vprašate. Ko smo šli do Drine, takrat se mi je zelo slabo godilo; od Sarajeva do srbske meje je šest dni hoda. Ob Drini smo videli same sežgane vasi ali pa razvaline hiš in povsod same grobe in križe. (Kosi obleke, kosi vojaške opreme in največ od sovražnika.)

Tukaj so naši Srbe grozno pretepali. To smo videli, ko smo šli v Višegradu čez Drino. Tam je pa glavni most razstreljen, hiše razdrte. Ko smo šli od Drine naprej, smo videli same sežgane kočice in pokončano drevje. Toliko za danes. Bodite mi pristrčno pozdravljeni od Vašega sina Cirila.

O bojih s Srbi.

Ivan Rauter, doma iz Cezanjevcev pri Ljutomeru, ki je služil pri 87. pešpolku, piše svojemu bratu č. g. Jakobu Rauter, župniku na Pilštanju, iz bolnišnice:

Lugos, južno Ogrsko, 31. 12.

Dragi brat! Najprej hvala za poslano. Ti niti ne veš, kako sem potreben. Prišli smo namreč iz Srbije tako izmučeni, da drug drugega nismo poznali. Ti bi rad vedel, kje me je zadelo. Naj Ti popišem od začetka, kako se nam je v Srbiji godilo. Čez Drino smo prišli v Srbijo dne 8. novembra ob 4. uri zvečer. Potem smo šli na visok hrib do pol enih zjutraj. Tam smo prenočili. Zjutraj smo šli dalje in čez par ur smo že našli sovražnika, ki pa je že po kratkem boju popihal, da ga tisti dan nismo več videli. In tako je šlo potem naprej. Miru nismo imeli ne po noči, ne po dnevu. Streljanju sem se že tako privadil, da sem si večkrat, ko so mi kroglice najhuje okoli glave žvižgale, cigareto naredil in prižgal. In srbske granate in šrapneli so večkrat noč in dan padale okoli nas, da se je kar zemlja tresla. Ne vem, kolikokrat smo se zvečer spravili spat, po noči pa je nas sneg tako zadela, da smo se zjutraj komaj že iz njega izkibacali. In tako je šlo naprej do dne 28. novembra.

Tisti dan je bila huda zima. Drevje je bilo polno ivja, kakor pri nas v sredi najhuje zime. Dne 27. novembra zvečer smo prišli na visok hrib in tam smo se utaborili. Dovoljeno nam je bilo tudi ogenj narediti. To pa veš, da ni lahko delo, izpod snega drva iskati in potem zakuriti. Pa šlo je vse eno. Tako smo pri ognju sedeli ali ležali, kakor je pač kateri hotel, do dveh zjutraj. Ob dveh je prišlo povelje: „Naprej!“ Takoj smo pograbili vsak svoje reči in smo šli naprej. A nismo prišli daleč in zopet je prišlo povelje, da smo morali nazaj. Potem smo ostali pri ognju do dneva. Okoli 7. ure smo šli zopet naprej proti sovražniku, ki ni bil niti dobro uro daleč, in je že čakal na nas. Zeblo nas je seveda pošteno, ker smo tam čakali do 12. ure, predno je prišlo povelje za napad. Takrat sem lezel po trebuhu na hrib, kakor po strehi, da bi potem začel streljati. Z rokami sem sneg proč kopal, da sem bil bolj skrit pred krog-

lami, ki so kakor toča padale okoli mene. In ko takorijem kvišku, dobim najprej eno kroglo skozi kotel na tornistru, ki sem dostikrat v njem kavo in drugo kuhal. Koj nato pa dobim eno v levo nogo zgoraj pri žepu. Se uro bi mi ta tepec skoro prestrelil, ki sem jo imel v tistem žepu. Hvala Bogu, da ni šla skozi kost, ampak samo skozi meso. Šel sem nazaj, da se me obvezali. Potem sem moral iti peš, seveda je slobočas, do večera, da sem prišel v garnizijsko bolnišnico. Tam smo po noči ostali. Do drugega dneva je nas bilo že 60 ranjencev skupaj. Drugi dan smo pa morali zopet peš dalje. Šli smo ob 10. uri proč in smo prišli zvečer v Brezino. Od tam smo se drugi dan že peljali na vozu v Valjevo, kamor smo prišli zvečer ob devetih. Tu smo bili šest dni v bolnišnici. Čakali smo na vlak, ki pa nazadnje ni več vozil in tako smo morali zopet peš dalje — v Šabac. Hodili smo ravno pet dni. Tam smo se peljali na ladji čez Savo in potem z vlakom sem v bolnišnico. Kako dolgo še bom tukaj, ne vem. — Ivan.

To je vojska!

Narednik Anton B., ki je služil pri 26. domobranskem pešpolku v Mariboru, piše z bojišča svojim starišem v Koloniji pri Mariboru:

Na bojišču, decembra 1914.

Ljubi oče in mati: Prav srčno Vas pozdravim, in Vam naznanjam, da idemo proti Przemyslu. Tukaj je prav žalostno. Vsaka vas, vsaka kočica, vse je požgano. Na Ogrskem smo bivali nekaj dni, tamkaj je bilo krasno. Vse kar sem si želel za denar, sem dobil, a tukaj v Galiciji ni ničesar dobiti. Naši in moskali so že pobrali vse, tudi „bandurke“, to so krompirji, se ne dobijo. Žalostno, a resnično. Dosedaj smo še toliko slame povsod dobili, da smo se lahko dobro naspali, tudi tega tukaj ni nič. Nič za spati, nič za jesti, to je strašno! Danes sem spal v požgani koči. Slame ni bilo, strehe tudi ne, a ni bilo tako blato, kakor zunaj. V tej koči so bivale tri družine: 16 otrok, 3 mlade in 2 stari ženski. Prišel sem prositi, da bi smel spati tamkaj. Otrokom sem dal trohico kruha in vsi se začno jokati veselja, da vidijo zopet enkrat — kruh. Mrtvih je tukaj dosti. Našel sem jednega ranjenca, nogo so mu odstrelili. Ni mogel dalje, tri dni je ležal brez vsega v gozdu. Prišel se je jokati veselja, da sem ga rešil smrti. Bil je Ljubljčan. Ne morem popisati vsega. Žalostne božične praznike bom imel. Kje bomo obhajali najlepše praznike, ne vem. Uši je pa toliko! Moj Bog! Vse sem že raz sebe odmotal, ne morem več spati, toliko jih je in grozno velike. To je vojska, kakoršne si nisem mislil. A kaj še bo! Bog ve! — Tone.

Rusi že utrjeni.

Ferdo Leskovar, bivši urednik „Slovenskega Gospodarja“, piše sedanjemu uredniku z bojišča proti Rusom dne 5. januarja:

Dragi prijatelj! Danes imam zopet malo prilike, da Ti pišem. Novoletno voščilo in moj nov naslov si gotovo že prejel. Prosim, pošiljajte mi liste na nov naslov: Ferdo Leskovar, računski podčastnik, H. 2. I. F. H. 3, vojna pošta 32.

Sedaj pa nekaj novega od tukaj: Boji se tu pri nas nadaljuje brez ozira na zimo. Dosedaj smo pa imeli še precej ugodno vreme. Sneg je sicer zapadel, a ne veliko. Hude zime še do sedaj ni bilo, kakor že smo pričakovali v Galiciji. Pri Rusih se opaža neka utrjenost, kar trumoma se udajajo našim vojakom. Ujeti pravijo, da se ruski vojaki nočejo bojevati več dalje, kakor do ruskih božičnih praznikov (to je dne 7. januarja), potem vržejo orožje proč. Bomo videli, ali je res? Bog daj!

Tukaj cveti baže izdajstvo Rusinov. Vsak dan jih nekaj ujamejo in obesijo, da so drugim v svarilen zgled.

Kedaj bo konec teh nesrečnih časov? Ali se še nič ne sliši o mirovnih pogajanjih?

Daj mi vse gospode lepo pozdraviti. Želim vsem veselo novo leto! Istotako celi tiskarni in tvoji obitelji. Piši kaj! Pozdrave vsem znancem! Do veselga svidenja! Tvoj F. L.

„Gospod doktor“, sem rekel zdravniku tega oddelka, „prosim, izročite bolnika v onem kotu moji posebni oskrbi!“

„Rad“, odvrne zdravnik, „siromak, morala se mu bo odrezati noga, dvomim, da bi ostal pri življenju!“

Stregel sem mu noč in dan. Dolgo ni govoril ničesar. Nekega dne, ko sem hotel iti nekoliko proč od postelje, me zadrži z roko in reče:

„Ali se spominjate, da ste me nekoč prosili za požirek vode?“

„Da, tovariš, toda pustimo to, to je že davno minilo!“

„O, gospod, toda jaz tega nisem pozabil. Ne vem, kaj mi je bilo takrat. Bil sem bolehen, a moj poročnik pravi, da se samo hlinim. Imel sem mrzlico, a to sumničenje me je razjezilo. Že čez nekaj trenutkov sem se sramoval svojih besed, a vas ni bilo več, da se opravičim. Dve leti vas že iščem, da vas prosim odpuščanja. Ko ste mi dali vodo, sem se spomnil na ono vašo grožnjo in bal sem se. Prosim vas sedaj, odpustite mi!“

Niti besedice nisem mogel izpregovoriti. Jaz sem tega človeka dve leti iskal, da se maščujem nad njim, a on me išče, da me prosi odpuščanja — kdo

od naju je boljši, plemenitejši? Sramoval sem se ter rekel:

„Tovariš, ti si boljši od mene, ne govoriva več o tem.“

Vzljubil sem ga kot brata. Odrezali so mu nogo, vsaki dan je slabel čedalje bolj. Vedel je, da bo umrl, a bil je miren. Narekoval mi je pismo za sestro in dal mi je svoje stvari, da jih njej izročim, ter zahval duhovnika. Naposled mi reče:

„Ali se ne govori nekje v evangeliju o čaši vode?“

„Prosim te“, mu rečem, „ne govori o tem, to mi je težko.“

On pa mi prijazno odvrne:

„O, dragi moj, ti ne veš, kako si mi ustregel z ono čašo vode.“

Govoril je še nekaj časa z menoj, potem pa še reče:

„Glej, sedaj mi je, kakor da sem še dete in pri svoji materi. Kadar sem šel spat, je molila z menoj neko molitev. Sedaj jo hočem tudi jaz moliti.“

Glavo položi na podglavje in zapre oči. Nekaj časa še je gibal z ustnicami, potem pa je zaspal tiho in mirno za zmiraj.“

(Konec.)